بسم الله الرحمن الرحيم

Alimlerin Sözleri İtikadı Belirler mi?

Allah'a hamd ve Rasûlüne de salat ve selam olsun.

*Allah'ın subhanehu ve teâlâ izniyle dergimizin bu sayısında itikadi sapmalara sebep olan önemli bir meseleyi anlatmaya çalışacağız. O da **Âlimlerin sözleri itikat belirler mi? Ve Alimlerin sözlerini itikadi meselelerde nasıl anlaşılması gereklidir** konuları olacaktır.*

İlmin ve alimlerin İslam da ne kadar önemli olduğunu henüz İslam ın ilk emri olan "***Seni yaratan rabbinin adıyla oku***" ayet-i kerimesinden, yine Rasulullah'ın *sallallahu aleyhi ve sellem* alimlerin, nebilerin varisi olduğunu ve ilmin önemini ve faziletini ifade eden naslardan anlamaktayız. Bunla beraber Alimler noktasında çok dikkatli olunması lazım. Çünkü insanlar Alimlere bir usul olmadan ve şeriatın koyduğu sınır çerçevesinde itaat etmezlerse bizden önceki ümmetlerin haktan sapıp helak oldukları gibi bizlerinde helak olmamıza neden olurlar ancak bunun tam tersi olarak belirli ölçülere tabi olarak Alimlere yaklaşırlarsa insanlar için bir rahmet olur.

Bugün özellikle usulsuzluğun zararlarını çok bariz bir şekilde görebilmekteyiz. Mesele bugün tevhidi Müslümanların bir çoğu üç ayda bir itikat değiştirebilmekte ya da gece yastığa başını bir itikatla koyup sabah bir itikatla kalkabiliyorlar. Sürekli bir şekilde itikadın değişmesi insanın kendisine faydalı olmadığı gibi aynı şekilde İslam ümmetine ve mücadelesinde faydalı olamamaktadır. Çünkü kendi inancıyla sorunlarını çözemeyen ve itikatlarını sabitleyemeyen insanların davaya ve mücadeleye hizmet etmeleri imkansızdır (kendi itikatlarıyla uğraşmalarından dolayı). Maalesef insanların çoğunun durumu budur. Yani bir şeye itikat eder başka bir Alimin sözünü gördüğünde **'Biz bu güne kadar yanlış düşünmüşüz'** diyerek itikadını değiştirmekte. Daha sonra aynı Alimin farklı bir görüşünü gördüğünde ise yine **'Biz yanlışmışız'** diyerekten tekrardan itikat değiştirmektedir. Dikkat edilirse kendi itikadını deneme tahtası gibi sürekli değiştirmesinden dolayı veya kendisiyle uğraşmasından dolayı İslami dava katkıda bulunmaya vakit bulamamaktadır. Bunun sebebi ise alimlerin sözlerine bir usul ve menhec takip edilmeden rastgele yaklaşılması ve o şekilde anlaşılmasıdır. Bundan dolayı insanların hataya düşmemeleri için mutlaka alimlerin sözlerinin anlaşılmasında bir usulün takip edilmesi gereklidir.

Alimlerin sözlerinin anlaşılmasındaki usuller

Bu usulleri belirtmeden önce var olan büyük bir yanlışın düzeltilmesi lazım. zaten insanların bu hataya düşmesinin en büyük sebebi de budur. O da itikadımızı alimlerin sözlerine göre belirlememizdir. Onun için ilk olarak itikat ne ile belirlenir sorusunun cevaplanması gerekir. Bu soruya verilen cevaba göre ya sürekli insanlar itikat değiştirecek ya da itikatta istikamet üzere olacaktır. Bu sorunun cevabı ise şudur; itikat ne alimlerin sözleri ile ne akılla nede duygu ile belirlenir. Bilakis itikat ancak kuran ve sünnet ile belirlenir. Alimlerin sözleri ise bunlara uyduğu müddetçe bizim için delil ve hüccet olur. O zaman itikat, alimlerin kitap aralarındaki satırlarla değil bilakis Kur'an ve sünnet ile belirlenmesi gerekir.

Alimlerin sözlerine yaklaşmadaki usullere gelince:

1. Her alimin sözü değil, sözünün delili hüccettir. **İslam da asıl deliller kur'an, sünnet, kuran ve sünnete istinad eden icma ve kıyasdır. Alimlerin sözleri ise aslen delil değil bilakis delillendirmeye muhtaçtır. Hangi alimin sözü olursa olsun aslı bir delile dayanıyorsa o zaman o delille beraber hüccet hükmündedir. Bunun dışında sözü şer'i bir delil değildir.** Mesela; Allah'ın *subhanehu ve teâlâ* hükümlerini en iyi bilen, yıllarca Rasûlullah'la *sallallahu aleyhi ve sellem* beraber yaşamış sahabelerin dahi sözlerinin delil olup olmadığının ihtilaf konusu olduğu bir dinde sahaben yüzyıllar sonra yaşamış bir alimin görüşlerini delil olarak kabul edilmesi söz konusu değildir.

2. Her alimin sözü kendi vakıasıyla alakalıdır. yani o alimin sözlerinin anlaşılması için o alimin yaşadığı vakıanın çok iyi fehmedilmesi lazım. özellikle bu maddeye dikkat edilmemesinden dolayı en çok insanların itikat değiştirmesine sebebiyet vermiştir. Mesela okul, askerlik ve oy kullanma gibi güncel meselelerde insanlar o alimlerin vakalarına bakmadan mücerred olarak alimlerin yazdığı kitaplara bakıp **'İşte filan şeyh oy kullanmanın tekfirinde tafsilata gidiyor veya okulun küfür olmadığını vb.'** gibi sözlerle itikadını değiştirebilmektedir. Maalesef bunun örneğini Türkiye de çok görmekteyiz. Rabbim sen bizleri doğrulara isabet edenlerden eyle bu durum gerçekten üzücüdür. Çünkü bizim hedeflerimiz varken Müslümanlar her gecen gün daha zelil durumuna düşerken İslam'ın aziz sancağı yerlerde iken bizler hala itikadi meseleleri tartışarak bu şekilde kendi içimizdeki dinamiğimizi bitirmekteyiz. Bu bizim değil tağutların ve yandaşlarının faydasına olmaktadır.

3. Bir alimin bir konu hakkında tek yönlü sözlerini değil o konu hakkında bütün görüşler ve sözlerinin ele alınması lazım. yani alimlerin bir konu hakkında tüm sözlerini toplamadan o sözler hakkında hüküm vermemek veya bir tarafı diğer tarafa kesinlikle tercih etmemek gerekir. Nitekim Allah'ın *subhanehu ve teâlâ* kelamında bile muhkem ve müteşabih diye ayetler iki kısma ayrılır. Müteşabih olanlar, tek başına ele alındığı zaman insanı saptırıp kalpleri eğri olanlardan kılabiliyorsa sözü, Allah'ın *subhanehu ve teâlâ* sözünün rutbesinden milyon kat aşağı olan alimlerin sözü de muhkem ve muteşabih olmaması ve bunlarda ayrıma gidilmemesi kaçınılmazdır.

Yine bir alim, bazen has bir meseleye ait fetva verebiliyor ve o fetvasının genele uygulamak mümkün değildir. Bazen de verdiği fetva umumidir başka yerlerde o fetvasını tahsis eden cümleler kullanmış olabilir. Bu yüzden özellikle ciddi ve önem arz eden meselelerde bir alimin hangi görüşte olduğunu öğrenebilmek, onun kabul veya reddebilmek için o alimin konuya dair sözlerini bütünlük içerisinde ele almak gerekir.

Bu kaidelerin daha güzel anlaşılabilmesi için Allah'ın *subhanehu ve teâlâ* izniyle İbni Teymiye'nin fetavadaki sözleri ve muasır alimlerin sözlerinden örnek verecek olursak daha faydalı olacaktır.

Selef: İbni Teymiye'nin fetavadaki sözleri

Normalde İslam alimleri her ne kadar farklı isimler verselerde dinin meselelerini iki kısma ayırmışlardır. Yani dinin aslına dahil olan meseleler ve dinin aslına dahil olamayan fer i meseleler diye ayırmışlardır. Daha sonra bunları şu şekilde açıklamışlardır;

Dinin aslına dahil olan meseleler: Bunlar herkesin (alim ve avam olanların) bilmesi gereken ve hiç kimsenin bilmemekle mazur olmadığı meselelerdir. Bunlara muhalif bir itikad, söz ve amel ortaya konulursa o zaman o kişi bu muhalif noktaların gereğince yargılanır.

Dinin fer'ine dahil olan meseleler: Kişilerin cehaletiyle mazur olduğu ve herkesin bilemeyeceği hafi ve kapalı olan meselelerdir. Bunlara muhalif itikad, söz ve amel ortaya konulduğu zaman cehaletiyle mazur görüldüğü ancak kendisine hüccet ikame edilene kadar hüküm (tekfir, had vs.) verilemeyeceği meselelerdir.

İslam alimleri bu noktadan yola çıkarak tekfiri, mutlak tekfir ve muayyen tekfir diye iki kısma ayırmışlardır. Dinin aslına dahil olan meselelere muhalefet edenlerin tekfiri noktasında hiçbir ayrım yapmadan o insanların tekfir edileceğini belirtmişlerdir. Ancak dinin aslına dahil olmayan konularda ise bir şahsın muayyen olarak tekfir yani sen kafir oldun denilebilmesi için hüccetin mutlak bir şekilde ikame edilmesi gerektiğini belirtmişler. Dikkat edilirse alimlerimiz hüccet ikamesini her meselde şart koşmamış ancak kapalı ve hafi olan meselelerde şart koşmuşlardır. İşte bu noktada bazı insanlar fetava da şeyhul İslam ibn teymiye nin tekfir noktasında bir takım sözlerine yapışarak şeyh in her meselede yani hem dinin aslı hem de fer'i meselelerde tekfirin olabilmesi için mutlaka hüccet ikamesinin şart olduğunu söylemektedirler. Buna şeyhin, fetava'da bu görüşlerini ifade eden sözlerini getirirler. Mesela;

'Sözler veya fiiller küfür olabilir kim bunu yaparsa o kafirdir diye söz itlak edilse bile onu söyleyen veya yapan muayyen şahsa gelince ta ki terk edildiği zaman insanın kafir olduğu hüccet ona ikame edilinceye kadar muayyen şahıs tekfir edilmez. Tehdit içeren tüm nasslarda bu geçerlidir. Ehli kıbleden olan muayyen bir şahsa ateş ehli olduğu hükmedilmez ona layık olmamasının caiz olmasından ötürüdür. Yani bir şartın ortadan kalkması veya bir maninin subutundan dolayıdır.'

Yine şeyh başka bir yerde şöyle der: **'Hiç kimsenin Müslümanlardan bir Müslümanı tekfir etmesi caiz olmaz. Velev hata ve yanlış yapsa bile ta ki hüccetin ikame edilmesine kadar.'** Ve buna benzer bir takım sözlerini getiriler ve hiçbir usul olmadan bakıldığında gerçekten de onların dediği gibi şeyh bir insanın tekfir edilmesi için mutlaka hüccet ikamesi yapılıp şartların yerine gelmesi ve manilerin de ortadan kalkması gerektiğini anlıyoruz. Böyle olunca da dinin usul ve furu ayrımına gitmeden her meselde cehaletin, tevilin özür olduğunu veya her meselede tekfirin şartlarına bakmak gereklidir görüşünü doğru olduğunu insanlara ve muhaliflerine şeyh in bu sözlerini delil alarak kabullendirmeye çalışmaktadırlar. Bu şekilde hem kendilerini hem de insanları itikat noktasında çok tehlikeli uçurumlara sürüklemektedirler.

Oysa bizler yukarıda belirttiğimiz usuller çerçevesinde şeyhin sözlerine yaklaştığımızda ve bu konu hakkındaki sözlerini bir bütün halinde ele aldığımızda meselenin hiçte onların belirttiği gibi olmadığını görmekteyiz. Şöyle ki;

Öncelikle fetavada şeyhin bu sözlerini söylediği yerlere baktığımızda on, yirmi sayfa öncesinde ya arşa istiva meselesinden konuşuyor ya kader ya da sıfat vb. meselelerinden bahsetmektedir. Dikkat edilirse bu meselelerin hepsi hafi ve kapalı olan meselelerdir ki zaten bu meselelerde cehaletin mahzur olduğunu ve hüccetin ikame edilmesi gerektiğini yukarıda belirtmiştik.

Ayrıca tekfir noktasında şeyhin farklı sözlerine baktığımızda meselelerde usul ve furu ayrımına gittiğini ve hüccetin ise ancak furu ve kapalı olan meselelerde olacağını, aslı yani usul olan meselelerde hüccetin şart olmadığını kesin bir şekilde belirtmiştir. Mesela ;

Şeyh fetavada kelam ehline reddiye verirken şöyle der: **'Bu tip şeyler hafi olan makalelerde söylenebilir. Yani 'Sahibi sapıktır hüccet ikame olunmamıştır' denir. Lakin bu kelamcıların bazısında öyle şeyler vaki olur ki alimler ve avam da bunun İslam dininden olduğunu bilirler bilakis Yahudi ve hristiyanlar dahi…**

Rasulullah'ın *sallallahu aleyhi ve sellem* onunla gönderilip muhalifleri tekfir ettiğini bilir (yani böyle açık meselelerde hataya düşüyorlar) o da Allah'a *subhanehu ve teâlâ* ibadet edip Ona ortak koşmamak veya Allah'tan *subhanehu ve teâlâ* başkasına (nebiler, melekler, güneş…) ibadet etmenin nehy edilmesi gibi İslam ın zahir olan meselelerindendir.'

Burada dikkat edilirse şeyh meseleleri ikiye ayırıp her muayyenin tekfiri için hücceti ikamesini dahil etmeyerek açık ve zahir olan meselelere muhalefet edenlerin kafir olduğunun hatta Yahudi ve hristiyanların bile onların kafir olduklarını bildiğini söylemekte yani zahir olan meselelerde hüccet ikame edilmeden tekfir edileceğini belirtmektedir.

Sonuç olarak bu konuda şeyh in sözlerini bir bütün içinde ele aldığımızda meselenin aslı ortaya çıkmaktadır. O da hüccet ikamesinin sadece fer'i meselelerde yapılacağı, şartlara ve manilere bakılacağının gerekli olduğunu söylemektedir. Ama asli meselelerde ise bunların şart olmadığını açık bir şekilde söylemektedir.

Aynı şekilde şu anda muasır tevhidi şeyhlerin bir takım sözlerinde de şekilde bir usûl olmadan yaklaşılmakta ve insanlar hataya düşebilmektedirler. Bundan dolayı Müslümanların bu noktada çok dikkatli olması lazım .

Hamd, davamızın sonu alemlerin rabbi olan Allah'adır.

Kaynak: Www.TevhidDergisi.Com

Yazar: Ferhat Cura

التوحيد

Www.At-Tawhed.Blogspot.Com